

**Na žiadosť Kňazskej rady Banskobystrickej diecézy,
zidanej dňa 22. októbra 2015 v Banskej Bystrici,
postupne uvádzame hlavné pastoračné zásady,
podľa ktorých sa treba riadiť pri vysluhovaní sviatostí**

Eucharistia ako obeta

Eucharistia je prameň a vrchol celého kresťanského života (*Lumen gentium* 11; *KKC* 1324), a preto si zaslúži najväčšiu pozornosť a lásku všetkých veriacich – najmä kňazov.

Eucharistia, čiže svätá omša, je súčasne a neoddeliteľne **obetnou pamiatkou**, v ktorej pretrváva obeta kríža a **posvätnou hostinou** účasti na Pánovom tele a jeho krvi (por. *KKC* 1382). Vieroučná náuka o Eucharistii (že je obeta a pokrm) má základ v teológii sv. Pavla – *1 Kor* 11, 26: „A tak vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde.“

Povolenie ordinára k slúženiu svätých omší

V súkromných kaplnkách sa vyžaduje povolenie ordinára k slúženiu svätých omší, por. kán. 1226; 1228 *CIC*. Samotné požehnanie takejto kaplnky (hoci aj ordinárom) toto povolenie nenahrádza.

Milodar (štipendium, intencia) na slávenie omše – prijímanie milodaru

Prijatie omšového milodaru je vážna vec, zaväzujúca vo svedomí a *Kódex kánonického práva* túto činnosť (prijatie) vyhradzuje kňazovi, por. kán. 945 *CIC*. Preto, s výnimkou mimoriadnych okolností (veľké zhromaždenie veriacich na púťach, staroba a choroba kňaza, napr. oslabený zrak...), má každý kňaz – celebrant prijímať milodar sám. Najmä pre pastoračných kňazov to je jedinečná príležitosť lepšie spoznať žiadateľa svätej omše (svojho farníka) a jeho situáciu.

Okrem toho sa lepšie zaistí splnenie kán. 947 *CIC* (zamedzenie obchodovania, zneužitia, protekcionizmu...).

Milodar (štipendium, intencia) na slávenie omše – výška milodaru

Západná i Východná provincia Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku dňa 15. júna 2011 upravili výšku milodaru na slávenie svätej omše na 5,- €. Táto výška platí od 1. júla 2011.

Kto z veriacich bude chcieť dobrovoľne obetovať nižší či vyšší milodar, môže tak urobiť v zmysle kán. 952 § 1 *CIC*. Kňaz sám nesmie pýtať viac.

Milodar (štipendium, intencia) na slávenie omše – odovzdanie milodaru

V plnom rozsahu platí smernica KBS zo dňa 28.1.2004, že intencie s milodarom nemožno priamo dávať kňazom iných diecéz. Kňazom – diecéznym či rehoľným – musí dať chýbajúce intencie ich vlastný ordinár, ktorý najlepšie vie o ich súčnosti a spoľahlivosti.

Zvyšné omšové milodary (resp. gregoriánske sväté omše)

Kňazom pripomínáme, že nemôžu odmietajú prijímať od veriacich intencie. Odmietanie porušuje ich právo, por. *Lumen gentium* 37. Zvyšné intencie (resp. gregoriánske sväté omše), ktoré kňazi nestihnú odslúžiť sami, treba od veriacich prijať a odoslať na náš Ordinariát.

Sú viaceré možnosti (doma i v zahraničí), kde sväté omše odslúžia.

Pohrebné sväté omše – pastoračná ústretovosť

Kňazi majú ochotne spojiť pohrebné obrady so svätou omšou. *Všeobecné smernice Rímskeho misála (VSMR)* predpisujú: „Duchovní pastieri nech berú do úvahy najmä tých, ktorí z príležitosti pohrebu sú prítomní na liturgických obradoch alebo počúvajú evanjelium, či už sú to nekatolíci alebo takí katolíci, ktorí sa na Eucharistii nikdy alebo sotvakedy zúčastňujú, alebo stratili azda aj vieru. Kňazi sú totiž služobníkmi evanjelia pre všetkých“ (*VSRM* 341).

Z tohto dôvodu ordinári Slovenska každoročne dávajú fakultu binácie pre omše spojené s obradmi pohrebu, por. *Direktórium* 2009, str. 14.

Slávenie svätej omše – binácia a trinácia

Kódex dovoľuje kňazovi raz za deň sláviť eucharistickú obeť (kán. 905 CIC). Prípady, v ktorých je podľa práva dovolené v ten istý deň individuálne a spoločne sláviť viackrát, sa berú ako výnimky (Vianoce; „dušičky“).

Miestny ordinár môže dovoliť, aby kňazi, z oprávneného dôvodu, slávil dvakrát (t.j. binovali); ako napr. pri slávení svätej omše s biskupom, pri kňazských rekolekciách, pri kňazskom pohrebe... Ba čo viac, ak to vyžaduje pastoračná potreba, v nedeľu a prikázané sviatky (ale len v tieto dni) aj trikrát (trinácia). Inak kňaz nemôže slúžiť viac ako jednu svätú omšu denne.

Podmienky na spovedanie veriacich

Svätý Otec Ján Pavol II. vydal 7.4.2002 apoštolský list *Misericordia Dei* o slávení sviatosti pokánia. V ňom naliehavo vyzýva všetkých kňazov, aby zabezpečili veriacim čo možno najlepšie podmienky na spovedanie; a to „aj počas slávenia svätých omší, ak sú k dispozícii ďalší kňazi“ (por. *Misericordia Dei* 2).

Znamená to, že tam, kde je viac kňazov, treba umožniť veriacim, aby sa vyspovedali aj počas nedeľnej (resp. púťovej) svätej omše.

Eucharistia – prvé piatky a adorácia

Svätý Otec František počas návštevy ad limina v r. 2015 vyzval biskupov Slovenska, aby rozvíjali duchovný život veriacich najmä pomocou Eucharistie.

S hodným svätým prijímaním, s plnou účasťou na svätej omši, veľmi úzko súvisí sviatosť pokánia. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* stanovuje (č. 1385), že kto si je vedomý ťažkého hriechu, musí skôr, ako pristúpi k prijímaniu, prijať sviatosť zmierenia. Preto je veľmi žiaduce, aby kňazi radi, dostatočne často a dobre vysluhovali sviatosť pokánia.

Je potrebné spovedať aspoň pol hodinu pred každou svätou omšou; vo zvýšenej miere treba spovedať pred prvým piatkom; tam, kde to kňazovi okolnosti dovoľujú, treba spovedať aj v nedeľu a kde je viac kňazov aj počas svätých omší.

Prosíme všetkých dušpastierov, aby hľadali spôsoby, ako privádzať deti od prvého svätého prijímania, mládež i dospelých k pobožnosti deviatich prvých piatkov.

Obetné dary pri svätej omši

Všeobecné smernice Rímskeho misála (bod 73) hovoria o príprave obetných darov vo svätej omši nasledovne: „Je chváľitebné, keď veriaci sami prinášajú chlieb a víno. Kňaz alebo diakon ich prevezme na vhodnom mieste, aby ich priniesol k oltáru. Hoci chlieb a víno, určené na bohoslužbu, veriaci už neprinášajú zo svojho ako kedysi, jednak obrad prinášania týchto darov si zachováva duchovnú silu a význam. Možno prijať aj peniaze alebo iné dary pre chudobných alebo na kostol, ktoré veriaci prinášajú alebo ktoré sa vyberajú v kostole. Kladú sa na vhodné miesto mimo eucharistického stola.“

Je potrebné, aby naše obetné sprievody nevyznievali formalisticky, ale opravdivo. V rámci liturgickej reformy bola obnovená aj procesia veriacich s obetnými darmi. Rozhodnúť o procesii a daroch má kňaz (farár, resp. kaplán). Nikdy však ako obetný dar **nemá byť prinášané niečo**, čo si dotčení obetujúci chcú opäť **vziať pre seba späť**, ako napr. futbalová lopta či horolezecké lano a iné. Teda obetný dar nie je len nejaký symbol obety, ale skutočné darovanie niečoho, čoho sa dotčný zrieka.

Pre prinášanie obetných darov sa nutne nevyžaduje posväcujúca milosť, ale iste by – vzhľadom na ostatných prítomných veriacich v kostole – nebolo dobré, keby obetné dary prinášal nejaký človek, ktorý nežije príkladným kresťanským životom alebo je verejný hriešnik. Obetné dary môžu prinášať aj deti, najmä keď je to vo svätej omši za účasti detí.

V sakristii kňaz určí miništranta zodpovedného za prinášanie darov. Tento miništrant sa po skončení spoločných modlitieb veriacich odoberie k stolíku, pri ktorom sú už zhromaždení tí, ktorí ponosú dary. Osoby prinášajúce dary sa stavajú do dvojíc, posledná dvojica prináša obetnú misku s hostiami a víno s vodou. Pritom si neklakajú, ani sa neukláňajú. Po odovzdaní darov sa môžu ukloniť smerom k oltáru, a tak odísť na svoje miesta.

Počas prinášania a odovzdávania darov má mať každý prítomný veriaci na mysli, že pri odovzdávaní darov sa odovzdáva každý človek Ježišovi Kristovi so všetkými radosťami a trápeniami ako Bohu milá obeť. Prinášanie obetných darov je dôležitá chvíľa svätej omše.

Miništranti pri svätej omši – chlapci a muži

Miništrovanie pri svätej omši bolo tradične vyhradené mužom. Aj po Druhom vatikánskom koncile dve rímske inštrukcie (v r. 1970 *Liturgicae instaurationes* a v r. 1980 *Inaestimabile donum*) zdôrazňovali, že ženy nemôžu posluhovať pri oltári.

Avšak *Kódex kánonického práva* z r. 1983 pripustil (kán. 230), že ženy posluhovať pri oltári môžu. Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí v r. 1994 poslala predsedom biskupských konferencií okružný list – oficiálnu interpretáciu kán. 230 § 2 *CIC*, že ženy môžu miništrovať, avšak zároveň prízvukovala, že daný kánon má charakter dovolenia, a nie práva, ktorého by sa mohli laici dožadovať, a že je vecou príslušného diecézneho biskupa, ako vo veci rozhodne.

Slovenskí diecézni biskupi na to zareagovali tak, že dňa 26.9.1994 spoločne rozhodli, že na Slovensku dievčatá miništrovať nemôžu. Táto norma je u nás stále platná. Biskupi odôvodnili svoje rozhodnutie tým, že miništrovanie vzbudzuje a napomáha rastu kňazských povolání. Miništrovanie dievčat, rozšírené na niektorých miestach, môže byť jednou z príčin poklesu záujmu o kňazské povolanie.

Liturgický komentár vo svätej omši

Niekde sa stretávame s komentárom pri prinášaní obetných darov vo svätej omši. Nie je to správne. Preto upozorňujeme na možnosť používania komentára vo svätej omši.

VSRM (bod 105 b) nariaďujú: „Komentátor dáva veriacim v prípade potreby krátke vysvetlenie a upozornenia, aby ich uviedol do slávenia, aby ho lepšie porozumeli. Vstup komentátora má byť dôkladne pripravený, stručný a vecný. Pri plnení svojej úlohy komentátor stojí na vhodnom mieste pred veriacimi, ale nie na ambóne.“

List Kongregácie pre Boží kult a disciplínu svätostí o Eucharistických modlitbách z 27.4.1973 v článku 14. hovorí len o štyroch komentároch vo svätej omši:

- vstupný komentár;
- záverečný komentár (pred záverečným požehnaním);
- komentár pred čítaniami;
- komentár pred Eucharistickou modlitbou (pred prefáciou).

Z týchto smerníc vyplýva, že komentár pri prinášaní obetných darov vo svätej omši nemá byť.

Prefácia svätej omše za účasti detí

Na sväté omše za účasti detí sa vzťahujú všeobecné liturgické predpisy a príslušné vlastné rubriky. Tam sa hovorí, že prefácie tejto svätej omše sa majú používať len v tejto svätej omši (a to aj vo Veľkonočnom období). Inde sa tieto prefácie nehodia.

Kňazská solidarita – omše za zosnulých kňazov

Ako diecézne nariadenie naďalej platí: „Každý diecézny kňaz je povinný odslúžiť za neho (za zosnulého kňaza) jednu svätú omšu.“

Ide o cenný dobrý skutok a prejav kňazskej solidarity v diecéze.

Povinnosť slúžiť svätú omšu „za ľud“

Svätú omšu za ľud má slúžiť farár (farský administrátor), por. kán. 540 § 1 *CIC*. Len ten, kto je v tejto povinnosti zákonne hatený, má ju obetovať v tých istých dňoch cez iného alebo v iné dni sám (kán. 534 § 1 *CIC*).

Prosím, aby táto inštrukcia bola zaradená medzi normy našej diecézy.

Banská Bystrica, 20.6.2016

Mons. Marián Chovanec
biskup

(interný dokument Banskobystrického biskupstva)